

Svar på skriftligt spörsmål SSS 171/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att införa celiakiersättning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 171/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Jaana Strandman /saf m.fl.:

Med vilken tidtabell införs celiakiersättningen enligt regeringsprogrammet och hur stort är beloppet och

när utreds införandet av ersättning för alla celiakiker?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I statsminister Orpos regeringsprogram finns en skrivning enligt vilken ”ersättningen för celiaki återinförs, med särskild tonvikt på minderåriga samt vuxna på lägre inkomstnivåer”. Social- och hälsovårdsministeriet har ansett att ordet återinförs i första hand avser den kostersättning enligt lagen om handikappförmåner (570/2007) som avskaffades 2016 och som betalades till personer med celiaki som en del av systemet med handikappförmåner enligt lagen om handikappförmåner. Det primära alternativet för utredningen av skrivningen är enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning att återinföra kostersättningen och det sekundära alternativet att föreskriva om en helt ny förmån.

Ersättningen betalades för att ersätta kostnaderna för glutenfri kost, men ersättningen var inte öronmärkt för köp av glutenfria produkter och det var inte möjligt att följa upp användningen av ersättningen till exempel för att hålla sig till en glutenfri kost. När ersättningen trädde i kraft 2002 uppgick dess belopp till 21 euro per månad och i slutet av 2015 till 23,60 euro per månad. Beloppet var inte indexbundet, utan höjningen genomfördes genom en lagändring. Ersättningen var skattefri och betalades till personer som fyllt 16 år. Kostersättningen avskaffades bland annat på grund av att den var problematisk med tanke på likabehandlingen av personer med olika sjukdomar. I handikappstödet till personer under 16 år beaktas celiaki fortfarande.

Celiaki har konstaterats hos 0,7 procent av den vuxna befolkningen i Finland, men enligt screeningundersökningar är den verkliga prevalensen cirka 2 procent. Det är sannolikt att diagnostiken kommer att utvecklas ytterligare under de kommande åren. Det är också mycket sannolikt att en förbättring av vårdkontinuiteten skulle förbättra diagnostiken av celiaki. När samma läkare

behandlar en patient kommer man lättare ihåg möjligheten att det gäller celiaki och de diagnostiska undersökningarna kan inledas snabbare. Regeringsprogrammet innehåller flera skrivningar om att förbättra vårdkontinuitet, till exempel genom att utnyttja modeller med husläkare, egen sjukskötare och ett eget vårdteam.

Utredningen enligt skrivningen om införandet av celiakiersättningen i regeringsprogrammet kräver noggrann beredning och konsekvensbedömningar. Beredningen har skrivits in i regeringsprogrammet för 2024. Social- och hälsovårdsministeriet gör upp en tidtabell för utredningen och beredningen av skrivningen i regeringsprogrammet under regeringsperioden i enlighet med detta. Den avskaffade kostersättningen var inte en inkomstrelaterad förmån och handikappförmånerna enligt lagen om handikappförmåner utgör inte heller inkomstrelaterade förmåner. Inriktningen av celiakiersättningen, dess storlek och tidtabellen för ikraftträdandet utvärderas i samband med beredningen.

Helsingfors 20.11.2023

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen